

ΑΝΑΚΡΙΣΕΙΣ

Το κείμενο που παρατίθεται αφορά μια έρευνα δυο ψυχολόγων, που διεξήχθη για να αναδείξει τους τρόπους τους οποίους χρησιμοποιούν οι ανακριτές, ώστε να επηρεάσουν ψυχολογικά τους ανακρινόμενους, με σκοπό να τους αποσπάσουν με οποιοδήποτε τρόπο μια ομολογία.

Δίνονται παραδείγματα όπου οι κατηγορούμενοι με την ψευδή δήλωση ομολογίας τους δυσχερηναν κατά πολύ τη θέση τους ή ακόμα και καταδικαστηκαν.

Η έρευνα αυτή πραγματεύεται κυρίως την ψυχολογική πλευρά μιας ανάκρισης αν και παρατίθενται κάποιοι νομικοί κώδικες της αστικής δικαιοσύνης. Τέλος η έρευνα παίρνει και συμβουλευτικό χαρακτήρα καθώς παρατίθενται προτάσεις προς τους κατηγορούμενους για την διευκόλυνση της κατάστασής τους αλλά και προς την πολιτεία ώστε πλέον η διαδικασία της ανάκρισης να γίνεται με διαφανείς και «δημοκρατικούς όρους».

Τα πορίσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας αυτής σε καμιά περίπτωση δεν ταυτίζονται πλήρως, αλλά ούτε και αντιπροσωπεύουν τις αντιλήψεις μας σε σχέση με τις ανακρίσεις, άλλωστε πολλές φορές μας βρίσκουν και αντίθετους.

Θεωρούμε ότι η έρευνα αυτή αγγίζει ένα θέμα που είναι πάντα επίκαιρο, διότι διανύουμε μια περίοδο γενικευμένης έξαρσης της καταστολής και της επίθεσης του κράτους με κάθε μέσο και τρόπο, απέναντι σε κομμάτια της κοινωνίας που ακόμα αντιστέκονται.

Πιστεύουμε ότι η έρευνα αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της αυτομόρφωσης και σκοπός της έκδοσης είναι η πληροφόρηση για τους τρόπους που χρησιμοποιεί το κράτος ώστε να κάμψει την αντίσταση των υπόπτων και να πάρει ομολογίες από ανθρώπους που τους χρησιμοποιεί ως εξιλαστήρια θύματα για πράξεις και εγκλήματα που η ίδια η δημοκρατία γεννά και αναπαράγει.

Αληθινά Εγκλήματα, Ψεύτικες Ομολογίες Γιατί αθώοι άνθρωποι ομολογούν εγκλήματα που δεν διέπραξαν; Των Saul M. Kassin και Gisli X. Gudjonsson

Το 1989 μια γυναίκα που είχε βγει για τζόκιγκ βρέθηκε χτυπημένη, αναισθητη και βιασμένη στο Σέντραλ Παρκ στη Νέα Υόρκη, όπου την είχαν αφήσει ο/οι άγνωστος/οι δράστης/ες νομίζοντας ότι είναι νεκρή. Το κρανίο της είχε πολλαπλά κατάγματα, η υποδοχή του ματιού της είχε συνθλιβεί, και είχε χάσει τα τρία τέταρτα του αίματός της. Επέζησε, αλλά δεν μπόρεσε να θυμηθεί τίποτα από το γεγονός. Μέσα σε 48 ώρες από την επίθεση, βασιζόμενοι σε ομολογίες που απέσπασε η αστυνομία, πέντε Αφροαμερικανοί και ισπανόφωνοι, ηλικίας μεταξύ 14 έως 16 ετών, συνελήφθησαν. Ο τόπος του εγκλήματος είχε παρουσιάσει μια τόσο φρικιαστική πράξη, η οποία, όμως, δεν είχε φέρει κανένα φυσικό ίχνος πάνω στους κατηγορούμενους. Ακόμα, ήταν εύκολο να γίνει κατανοητό γιατί οι αστυνομικοί, κάτω από την έντονη δημοσιότητα που είχε πάρει η υπόθεση από τα Μ.Μ.Ε. σε εθνικό επίπεδο, ανέκριναν βίαια τους εφήβους, ή τουλάχιστον όσους από αυτούς “αλήτευαν” στο πάρκο εκείνη τη νύχτα.

Τέσσερις από τις ομολογίες ήταν βιντεοσκοπημένες και αργότερα παρουσιάστηκαν στη δίκη. Οι ταινίες ήταν συγκλονιστικές, με κάθε έναν από τους κατηγορούμενους να περιγράφουν σε ζωηρό, εν τούτοις από πολλές απόψεις λανθασμένο, ύφος έγινε η επίθεση στη γυναίκα και ποιο ρόλο είχε παίξει ο καθένας. Ένα αγόρι αναπαράστησε τον τρόπο που τράβηξε τα εσώρουχά της τρέχοντας. Άλλος είπε ότι αισθάνθηκε πιεσμένος από τους υπόλοιπους για να συμμετέχει στο “πρώτο βιασμό του”, εξέφρασε τις τύψεις του και υποσχέθηκε ότι δεν θα το ξανακάνει. Μετά από τη σύλληψή τους, οι νεαροί αναίρεσαν τις ομολογίες τους, καθώς, αρχικά είχαν πιστέψει ότι αν απλά ομολογούσαν θα τους επιτρεπόταν να γυρίσουν σπίτι. Ανεξάρτητα από τις διαψεύσεις, οι ταινίες έπεισαν συνολικά την αστυνομία, τους κατηγορούς, δύο επιτροπές ενόρκων, μια πόλη και ένα έθνος. Έτσι, οι έφηβοι καταδικάστηκαν και φυλακίστηκαν.

Δεκατρία χρόνια αργότερα ο **Matias Reyes**, ο οποίος ήταν στη φυλακή για τρεις βιασμούς και μια δολοφονία που διαπράχθηκε μετά από την επίθεση στη γυναίκα, με δική του πρωτοβουλία έκανε ένα βήμα παραπέρα. Ομολόγησε ότι αυτός ήταν ο δράστης στο Σέντραλ Παρκ και ότι είχε ενεργήσει μόνος. Το γραφείο του γενικού εισαγγελέα του Μανχάταν εξέτασε τον **Reyes** και ανακάλυψε ότι γνώριζε ακριβείς και άγνωστες λεπτομέρειες του εγκλήματος καθώς και για τον τόπο του εγκλήματος. Το τεστ DNA αποκάλυψε ότι τα δείγματα σπέρματος που βρέθηκαν στο θύμα -- που είχε αποκλείσει συμπερασματικά τα αγόρια ως αυτουργούς -- άνηκαν στον **Reyes**. (Οι κατηγοροί είχαν υποστηρίξει στη δίκη ότι, ακριβώς επειδή η αστυνομία δεν είχε συλλάβει όλους τους υποτιθέμενους δράστες, αυτό δε σήμαινε ότι δεν είχε συλλάβει μερικούς απ' αυτούς). Το Δεκέμβριο του 2002 οι καταδικαστικές αποφάσεις ακυρώθηκαν και οι 5 έφηβοι αφέθησαν ελεύθεροι.

Παρά την κακή δημοσιότητα που πήρε, η περίπτωση αυτή εξηγεί ένα φαινόμενο που δεν είναι νέο ή μοναδικό. Οι σελίδες της νομικής ιστορίας αποκαλύπτουν πολλές τραγικές κακοδικίες της δικαιοσύνης που αφορούν αθώους άνδρες και γυναίκες που διώχθηκαν ποινικά, δικάστηκαν άδικοι, και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση ή ακόμα και σε θάνατο. Οι γνώμες διαφέρουν όσον αφορά τα ποσοστά, αλλά είναι σαφές ότι ένας ανησυχητικός αριθμός περιπτώσεων έχει να κάνει με κατηγορούμενους που καταδικαστικές αποφάσεις ήταν βασισμένες πάνω σε ψεύτικες ομολογίες ή που τουλάχιστον στην αναθεώρηση της δίκης, δεν ευσταθούσαν. Πράγματι, όπως και στην περίπτωση του Σέντραλ Παρκ, αμφισβητούμενες ή ψεύτικες ομολογίες, έχουν καταδικάσει ανθρώπους μολονότι τα στοιχεία απεδείκνυαν το αντίθετο. Το αποτέλεσμα των τεχνολογικών προόδων στο δικανικό DNA -- επιτρέπει την αναθεώρηση προηγούμενων περιπτώσεων, στις οποίες αίμα, τρίχες, σπέρμα, δέρμα, σάλιο ή άλλο βιολογικό υλικό έχουν συντηρηθεί -- καθιερώνει πολλές νέες, σημαντικού χαρακτήρα λανθασμένες καταδικές που έχουν έρθει στην επιφάνεια τα τελευταία χρόνια, 157 μόνο στις ΗΠΑ μέχρι και τη σύνταξη αυτού του άρθρου. Χαρακτηριστικά 20 έως 25 τοις εκατό των απαλλαγών από εξετάσεις DNA είχαν ψεύτικες ομολογίες ως στοιχεία.

Γιατί ένας αθώος θα ομολογούσε ένα έγκλημα; Μια έρευνα της επιστημονικής λογοτεχνίας αποκαλύπτει πως ένα σύνθετο σύνολο ψυχολογικών παραγόντων μπαίνει στο παιχνίδι. Κατ' αρχάς, οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται συνήθως από τους ανακριτές κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, τους καθιστούν επιρρεπείς στο να βλέπουν δόλο στους υπόπτους, μια αντίληψη που τείνει να προκαταλάβει την έκβαση της ανακριτικής διαδικασίας. Όταν ο κατηγορούμενος παραιτείται των συνταγματικών δικαιωμάτων του στη σιωπή και στην παρουσία δικηγόρου κατά τη διάρκεια της ανάκρισής του από την αστυνομία, μπορεί ασυναίσθητα να χάσει τα διαδικαστικά μέτρα προστασίας του και να τεθεί στο μεγαλύτερο κίνδυνο μιας ψεύτικης ομολογίας. Άλλοι συντελεστές, περιλαμβάνουν τις τάσεις ενός προσώπου προς τη συμμόρφωση

ή τον εύκολο επηρεασμό, παρά τις δυο συνηθισμένες τακτικές ανάκρισης (την παρουσίαση ψεύτικων ενοχοποιητικών στοιχείων και της εντύπωσης πως δίνοντας μια ομολογία θα έχει σαν αποτέλεσμα την πιο ήπια συμπεριφορά των αρχών στον κατηγορούμενο). Εν ολίγοις, μερικές φορές οι άνθρωποι ομολογούν επειδή αυτό φαντάζει ως η μόνη διέξοδος από μια κατάσταση.

Περισσότερη ανησυχία προκαλεί ότι, τα στοιχεία ομολογίας που είναι εγγενώς επιβλαβής, επηρεάζουν τις επιτροπές ενόρκων, ακόμα και όταν παρουσιάζονται στοιχεία εξαναγκασμού και ακόμα όταν δεν υπάρχει καμία επιβεβαίωση. Τελικά, πιστεύουμε, ότι είναι επείγουσα ανάγκη η κοινωνία να ζητήσει μεταρρυθμίσεις στις πρακτικές που συμβάλλουν στις ψεύτικες ομολογίες και να απαιτήσει υποχρεωτική βιντεοσκόπηση όλων των ανακρίσεων.

Διακρίνοντας την αλήθεια

Το 2004 παρακολούθησαμε συνέντευξη της αστυνομίας όπου εξηγήθηκε το πρόβλημα της προκατάληψης κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Ο Joseph Buckley, πρόεδρος της John E. Reid και Σ.Ι.Α. (που έχει εκπαιδεύσει δεκάδες χιλιάδες επαγγελματίες ανακριτές) και συντάκτης του εγχειριδίου “Ανακρίσεις Εγκληματιών και Ομολογίες” (εκδόσεις Aspen, 2001), παρουσίασε την τεχνική ανάκρισης Reid. Κατόπιν, ένα μέλος του ακροατηρίου ρώτησε εάν οι μέθοδοι αυτοί να αναγκάσουν και αθώους ανθρώπους να ομολογήσουν. Ο Buckley απάντησε ότι δεν είχαν δοκιμάσει να ανακρίνουν αθώους ανθρώπους.

Για να καταλάβουμε τη βάση αυτής της παρατήρησης, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι η ιδιαίτερα αντιπαραθετική διαδικασία της ανάκρισης προηγείται από μια διαδικασία συλλογής πληροφοριών που προορίζεται για να καθορίσει εάν ο ύποπτος είναι ένοχος ή αθώος. Μερικές φορές αυτή η αρχική κρίση είναι βασισμένη στους μάρτυρες, τους πληροφοριοδότες ή άλλα εξωγενή στοιχεία. Άλλες διαπιστώσεις μπορούν να βασιστούν απλά σε ένα δυνατό προαίσθημα, μια κλινική εντύπωση που οι ανακριτές διαμορφώνουν κατά τη διάρκεια μιας προανάκρισης.

Ο κίνδυνος λάθους είναι σε αυτή τη φάση είναι ξεκάθαρος. Όπως στην περίπτωση της Φλώριντα το 1986 που αφορά τον Tom Sawyer, ο οποίος κατηγορούταν για σεξουαλική επίθεση και μια δολοφονία. Οι ανακριτές τον ανέκριναν για 16 ώρες, ώσπου απέσπασαν την ομολογία του, η οποία αργότερα κατέπεσε κατά τη διάρκεια της δίκης και οι κατηγορίες ανακλήθηκαν. Ο Sawyer θεωρήθηκε ύποπτος διότι το πρόσωπό του ιδρώσε και εμφανίστηκε με σημάδια κόπωσης κατά τη διάρκεια μιας αρχικής ανάκρισης, μια αντίδραση που ερμηνεύθηκε ως σημάδι της ενοχής. Οι ανακριτές δεν ήξεραν ότι ο Sawyer σε πρόγραμμα απεξάρτησης από το αλκοόλ με κοινωνικές διαταραχές που τον έκανε να ιδρώνει αφειδώς και να κοκκινίζει στις πιεστικές καταστάσεις. Πολλά από τα χαρακτηριστικά που τον έκαναν να μοιάζει ένοχος είναι επίσης σημάδια ενός ατόμου κάτω από υψηλή πίεση.

Ο διαχωρισμός της αλήθειας από το ψέμα είναι δυσνόητος. Στην πραγματικότητα, τα περισσότερα πειράματα έχουν δείξει ότι οι άνθρωποι δεν αποδίδουν καλύτερα από τα επίπεδα πιθανότητας και ότι τα επιμορφωτικά προγράμματα παράγουν, στην καλύτερη περίπτωση, μικρές και αμφίβολες βελτιώσεις σε σχέση με τις ομάδες ελέγχου. Γενικά, οι επαγγελματίες αναλυτές ψεύδους, όπως οι ντετέκτιβ, οι ψυχίατροι, οι τελωνειακοί επιθεωρητές και οι εξεταστές ανιχνευτών ψεύδους, έχουν ποσοστά ακρίβειας στα πορίσματά τους 45 έως 60 τοις εκατό, με έναν μέσο όρο 54%.

Ακόμη και με αυτές τις στατιστικές, οι εκπαιδευμένοι ανακριτές θεωρούν ότι είναι ακριβέστεροι στον καθορισμό της ενοχής ή της αθωότητας. Το 2002 ο Christian Meissner, του διεθνούς πανεπιστημίου της Φλώριντα και ένας από μας (Kassin), διεύθυνε μια περαιτέρω ανάλυση για να εξετάσει τις αποδόσεις τους. Στις μελέτες, οι ανακριτές και οι μορφωμένοι συμμετέχοντες, σχετικά με τους αφελείς ελέγχους, εξέθεσαν μια τάση και έκριναν τους στόχους ως παραπλανητικούς, ώστε να συνεχίσουν κάνουν το ίδιο με εμπιστοσύνη. Εκφραζόμενοι ιδιαίτερα κυνικά αλλά λέγοντας ότι έφθασαν σε συμπέρασμα, ένας αστυνομικός, αναφερόμενος σε ένα άρθρο του 1996 από τον Richard A. Leo του πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Irvine, είπε: “μπορείτε να πείτε εάν ένας ύποπτος βρίσκεται από εάν κινεί τα χείλια του.”

Αποτρεπτική προστασία

Η αστυνομία προχωρά σε μια ιδιαίτερα αντιπαραθετική διαδικασία ανάκρισης σε υπόπτους που η συμπεριφορά τους κρίθηκε παραπλανητική στη διαδικασία της προανάκρισης. Υπάρχει, εντούτοις, μια σημαντική διαδικαστική προστασία σε ισχύ για να προστατευθεί ο κατηγορούμενος. Στην ορόσημη απόφαση για την υπόθεση του Ernesto Miranda στην Αριζόνα το 1966*, το αμερικάνικο ανώτατο δικαστήριο αποφάσισε ότι η αστυνομία πρέπει να ενημερώνει όλους τους υπόπτους για τα συνταγματικά τους δικαιώματα, στη σιωπή (“έχετε το δικαίωμα να μη μιλήσετε ότι πείτε μπορεί και θα χρησιμοποιηθεί εναντίον σας στο δικαστήριο”) και να συμβουλευεί

(“έχετε δικαίωμα να συμβουλευθείτε δικηγόρο εάν δε μπορείτε να προσλάβετε κάποιον η πολιτεία θα διορίσει έναν για σας”). Μόνο εάν οι ύποπτοι παραιτηθούν των δικαιωμάτων τους “εθελοντικά, εσκεμμένα και έξυπνα” τότε όπως ορίζεται από τον νόμο οι όποιες δηλώσεις του υπόπτου καθώς και οι εκτιμήσεις των καταστάσεων μπορούν να αναγνωριστούν ως στοιχεία

Η απόφαση «Miranda», μπορεί να μην προσφέρει την προστατευτική ασπίδα για την οποία σχεδιάστηκε, για δύο λόγους. Κατ’ αρχάς, διάφοροι ύποπτοι – λόγω του νεαρού της ηλικίας, του επιπέδου νοημοσύνης, της έλλειψης εκπαίδευσης ή της κατάστασης της διανοητικής τους υγείας – δεν έχουν την ικανότητα να καταλάβουν και να εφαρμόσουν τα δικαιώματα τους. Δεύτερον, οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί η αστυνομία για να παρουσιάσει στους υπόπτους τις εκάστοτε καταστάσεις, είναι τέτοιες ώστε να τους αποσπούν παραιτήσεις από τα δικαιώματά τους. Έχοντας παρατηρήσει ζωντανές και βιντεοσκοπημένες ανακρίσεις, ο Leo διαπίστωσε ότι, περίπου τέσσερις στους πέντε υπόπτους παραιτούνται των δικαιωμάτων τους και υποβάλλονται σε ανάκριση. Επίσης παρατήρησε ότι τα άτομα που δεν έχουν κανένα προγενέστερο ποινικό παρελθόν είναι πιθανότερο να παραιτηθούν των δικαιωμάτων τους, από εκείνα που έχουν μια “εμπειρία” ποινικής δικαιοσύνης. Σε μια μελέτη του 2004 από έναν από μας (Kassin) και από τη Rebecca Norwick του πανεπιστημίου του Χάρβαρντ, με θέμα ένοχοι ή αθώοι ενός πλαστού εγκλήματος (π.χ. κλοπή \$100), τα υποκείμενα ήρθαν αντιμέτωπα με τον ουδέτερο, συμπονετικό ή εχθρικό φανταστικό “αστυνομικό McCarthy” που τους ρωτούσε εάν θα παραιτούνταν των δικαιωμάτων τους και θα μιλάγανε. Μόνο το 36% των ένοχων υποκειμένων συμφώνησε, σε αντίθεση το 81% των αθώων δέχτηκαν να παραιτηθούν από τα δικαιώματά τους, λέγοντας αργότερα ότι δεν είχαν τίποτα να κρύψουν ή να φοβηθούν.

Τακτικές ανάκρισης

Στο παρελθόν, η αμερικανική αστυνομία εφαρμόζε συνήθως μεθόδους “τρίτου βαθμού” στις ανακρίσεις, που περιλαμβάνει σωματικό ή πνευματικό πόνο, προκειμένου να αποσπάσει ομολογίες και άλλες πληροφορίες από τους υπόπτους του εγκλήματος. Τέτοιου είδους τακτικές έχουν εξασθενήσει μέσα στα χρονικά της δικανικής ιστορίας, αλλά και οι σύγχρονες μέθοδοι ανάκρισης της αστυνομίας παραμένουν αρκετά ισχυρές στο να αποσπούν ομολογίες. Σε γενικότερο επίπεδο, είναι σαφές ότι η προσέγγιση σε δύο στάδια που υιοθετείται από, τους εκπαιδευμένους πάνω στη τεχνική Reid, **ανακριτές και άλλους (στους οποίους μια συνέντευξη παράγει μια κρίση αλήθειας ή ψεύδους, με την οποία αποφασίζεται στη συνέχεια εάν θα πρέπει να προχωρήσουν στην ανάκριση)** είναι εξαρχής προκατειλημμένη.

Για τους αθώους που αρχικά κρίνονται εσφαλμένα, κάποιος θα ήλπιζε ότι οι ανακριτές θα παρέμεναν απροκατάληπτοι και θα επαναξιολογούσαν τις αρχικές τους εντυπώσεις κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Μια μέθοδος έρευνας της ψυχολογίας προτείνει, ότι μόλις οι άνθρωποι διαμορφώσουν μια πεποίθηση, ψάχνουν, συλλέγουν και ερμηνεύουν επιλεκτικά τα νέα στοιχεία με τέτοιο τρόπο ώστε να επαληθευτεί η άποψή τους. Αυτή η διαστρεβλωμένη, προκατειλημμένη επιβεβαίωση, καθιστά τέτοιες προσωπικές εντυπώσεις ανθεκτικές στην όποια αλλαγή, ακόμη και παρά τα αντιφατικά τους στοιχεία. Συμβάλλουν επίσης στα λάθη που γίνονται από τους δικανικούς εξεταστές των οποίων οι κρίσεις, πάνω στα δείγματα γραφής, στα σημάδια δαγκωμάτων, στα σημάδια από ρόδες, στις βαλλιστικές έρευνες, στα δακτυλικά αποτυπώματα και άλλα “επιστημονικά” στοιχεία αλλοιώνονται συχνά από τις a priori αυτές εντυπώσεις πρόβλημα που αποκαλύπτεται σε πολλές υποθέσεις απαλλαγής βάσει του δείγματος DNA.

Σε μια περίπτωση το 2002, ο Bruce Godschalk αθώωθηκε από καταδίκες για δύο βιασμούς μετά από 15 χρόνια φυλακή, όταν το κρατικό μικροβιολογικό εργαστήριο αλλά και αυτό που είχε ορίσει ο ίδιος βρήκαν από το DNA του, ότι τελικά δεν ήταν ο βιαστής. Κι όμως ο γενικός εισαγγελέας, του οποίου το γραφείο είχε αναλάβει την εκπροσώπηση της πολιτείας που είχε καταδικάσει τον Godschalk και παρόλο που ο Godschalk αρνούταν την αρχική ομολογία του υποστήριξε ότι τα τεστ DNA ήταν ελαττωματικά και αρνήθηκε αρχικά να τον απελευθερώσει. Όταν ο γενικός εισαγγελέας ρωτήθηκε που στήριζε την απόφασή του, απάντησε: “Δεν έχω κάποια επιστημονική βάση, το ξέρω επειδή εμπιστεύομαι τον ντετέκτιβ μου και τη μαγνητοφωνημένη ομολογία που απέσπασε. Επομένως, τα αποτελέσματα πρέπει να θεωρηθούν λάθος έως ότου κάποιος μου αποδείξει το αντίθετο.”

Το τεκμήριο της ενοχής επηρεάζει επίσης τον τρόπο συμπεριφοράς της αστυνομίας κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, οδηγώντας την ίσως στο να υιοθετεί ένα επιθετικό και αντιπαραθετικό ύφος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Δείχνοντας ότι οι ανακρίσεις μπορούν να ρυθμίσουν τη συμπεριφορά των υπόπτων, μέσω μιας αυτόματης διαδικασίας κοινωνικού μιμισμού. Οι Lucy Akehurst και Aldert Vrij, του πανεπιστημίου του Πόρτσμουθ στην Αγγλία, το 1999 βρήκαν ότι, αυξάνοντας τις χειρονομίες και τη σωματική δραστηριότητα μεταξύ των αστυνομικών προκάλεσαν

μεταξύ των ανακρινόμενων -- νευρικές συμπεριφορές που έπειτα έβλεπαν κάποιοι ως ύποπτες.

Είναι σημαντικό να εξεταστούν εξονυχιστικά οι συγκεκριμένες πρακτικές κοινωνικής επιρροής που κάνουν τους ανθρώπους να ομολογήσουν. Οι υπερασπιστές της τεχνικής Reid, συμβουλεύουν τους ανακριτές να διενεργούν την ανάκριση σε ένα μικρό, ηχομονωμένο με ελάχιστη επίπλωση δωμάτιο. Ο σκοπός είναι να απομονωθεί ο ύποπτος, γεγονός που αυξάνει την ανησυχία του/της και την επιθυμία να δραπετευθεί. Για να αυξηθεί περαιτέρω η ταλαιπωρία, ο ανακριτής μπορεί να καθίσει τον ύποπτο σε μια σκληρή, χωρίς μπράτσα, κάθετης κλίσης καρέκλα. Ηλεκτρικοί διακόπτες, θερμοστάτες και άλλες συσκευές ελέγχου δεν πρέπει να είναι προσβάσιμοι από τον ανακρινόμενο, ακόμα ο ζωτικός χώρος του ανακρινόμενου θα πρέπει να καταπατάται κατά τη διάρκεια της ανάκρισης.

Ενάντια σε αυτό το φυσικό σκηνικό, η λειτουργική διαδικασία εννέα βημάτων Reid αρχίζει, (1) όταν μια ανάκριση αντιμετωπίζει τον ύποπτο με ακλόνητους ισχυρισμούς ενοχής, (2) αντιμετωπίζει “τα θέματα” που δικαιολογούν (ψυχολογικά) ή συγχωρούν το έγκλημα, (3) εμποδίζει όλες τις προσπάθειες για άρνηση και υπεράσπιση, (4) υπερνικά τις πραγματικές, ηθικές και συναισθηματικές αντιρρήσεις του υπόπτου, (5) εξασφαλίζει ότι ο ύποπτος δεν αποσύρει την ομολογία του, (6) παρουσιάζεται με συμπόνια και κατανόηση και ωθεί τον ύποπτο να συνεργαστεί, (7) προσφέρει μια εναλλακτική ερμηνεία της υποτιθέμενης εγκληματικής πράξης, ώστε να πειστεί ο ύποπτος ότι διασφαλίζεται η υπόληψη του, (8) απαιτεί από τον ύποπτο να εξιστορήσει τις λεπτομέρειες του υποτιθέμενου εγκλήματος, (9) και μετατρέπει την τελευταία δήλωση σε μια πλήρη γραπτή ή προφορική ομολογία. Εννοιολογικά, αυτό το σύστημα σχεδιάστηκε για να κάνει τους υπόπτους να ενοχοποιηθούν με την αύξηση του άγχους σε συνάρτηση με την άρνηση, τη βύθιση του υπόπτου σε μια κατάσταση απελπισίας και έπειτα την ελαχιστοποίηση των αντιληπτών, από τον ύποπτο, συνεπειών της ομολογίας.

Τα ποσοστά ομολογίας ποικίλλουν από χώρα σε χώρα, δείχνοντας τον ελλοχεύοντα ρόλο που οι θεσμικές και πολιτιστικές επιρροές διαδραματίζουν. Παραδείγματος χάριν, οι ύποπτοι που τίθενται υπό κράτηση στις ΗΠΑ ομολογούν σε ένα ποσοστό περίπου 42%, ενώ στην Αγγλία ο αριθμός πλησιάζει το 60%. Στην Ιαπωνία, όπου λίγοι περιορισμοί τίθενται στις ανακρίσεις αστυνομίας και πού η κοινωνική ομολογία εύνοιας των νόμων (ως εξιλέωση στην ντροπή του υπόπτου από το αδίκημα, οι αριθμοί ξεπερνούν το 90% των υπόπτων που ομολογεί.

Στις αποκαλούμενες μελέτες “προσωπικών αναφορών”, οι ερευνητές ρωτούν γιατί οι άνθρωποι ομολόγησαν. Το 1991 ένας από μας (Gudjonsson) και ο Hannes Petursson του πανεπιστημιακού νοσοκομείου του Ρέικιαβικ, στην Ισλανδία, δημοσίευσαν την πρώτη έρευνα σε αυτήν την περιοχή, που πραγματοποιήθηκε σε τρόφιμους των ισλανδικών φυλακών, η οποία επαναλήφθηκε στη Βόρεια Ιρλανδία και σε έναν μεγαλύτερο πληθυσμό ισλανδικών φυλακών με μια εκτεταμένη έκδοση 54 προσωπικών αναφορών, το ερωτηματολόγιο ομολογίας Gudjonsson.

Αν και οι περισσότεροι ύποπτοι ομολογούν για έναν συνδυασμό λόγων, ο σημαντικότερος είναι η πεποίθησή τους ότι τα στοιχεία των αρχών εναντίον τους είναι πολύ ισχυρά. Γι' αυτό η τακτική της παρουσίασης ψευδών στοιχείων (όπως όταν ψεύδεται η αστυνομία στους υπόπτους για έναν αυτόπτη μάρτυρα που δεν υπάρχει, για δακτυλικά αποτυπώματα, τρίχες ή αίμα που υποτίθεται ότι έχουν βρεθεί ή για τεστ αλήθειας που στη πραγματικότητα δεν απέτυχαν) μπορεί να οδηγήσει αθώους ανθρώπους στη ομολογία. Σε ένα εργαστηριακό πείραμα του 1996, που επαληθεύει τα παρά πάνω, ο Kassin και η Katherine L. Kiechel του κολεγίου του Ουίλιαμς κατηγορήσαν ψευδώς τους σπουδαστές κάποιων κολεγίων για τη καταστροφή ενός υπολογιστή γιατί πάτησαν ένα κουμπί για το οποίο είχαν προειδοποιηθεί να μην πατήσουν. Όταν ένας συμφοιτητής τους που υποτίθεται ότι ήταν παρών κατέθεσε ότι οι σπουδαστές πάτησαν το συγκεκριμένο κουμπί, ο αριθμός που πείστηκε να υπογράψει μια ομολογία αυξήθηκε κατά 45%. Επίσης αυξήθηκαν οι αριθμοί των σπουδαστών που πείστηκαν για την ενοχή τους και κατασκεύασαν τις φανταστικές μνήμες για να υποστηρίξουν αυτή τους την πεποίθηση.

Ψεύτικες ομολογίες

Το 2004 ο Steven A. Drizin της νομικής σχολής του πανεπιστημίου Νορθγουέστερν και ο Leo ανέλυσαν 125 περιπτώσεις αποδεδειγμένων ψεύτικων ομολογιών στις ΗΠΑ μεταξύ 1971 και 2002, το μεγαλύτερο δείγμα που μελετήθηκε ποτέ. Περίπου τα δύο τρίτα απαλλάχθηκαν πριν τη δίκη, και το υπόλοιπο μετά την καταδίκη. Το 93% των ψεύτικων ομολογιών ανήκαν σε άνδρες. Συνολικά, το 81% εμφανίστηκε σε περιπτώσεις δολοφονίας, ακολούθησαν οι περιπτώσεις βιασμού (8%) και εμπρησμού (3%). Οι περισσότερες περιπτώσεις απαλλαγής βασίστηκαν στο ότι βρέθηκε ο πραγματικός δράστης (74%) και ότι νέα επιστημονικά στοιχεία ανακαλύφθηκαν (46%). Το δείγμα ήταν δυσανάλογα αντιπροσωπευτικό από άτομα που ήταν νέα (63% ήταν κάτω από 25 ετών, 32% ήταν κάτω από 18), παρουσίαζαν διανοητική καθυστέρηση (22%) και έπασχαν

από κάποια διανοητική ασθένεια (10%). Εκπληκτικό είναι ότι, το 30% των περιπτώσεων περιείχαν περισσότερες από μια ψεύτικες ομολογίες στο ίδιο έγκλημα, όπως στην περίπτωση της γυναίκας στο Σέντραλ Παρκ, δείχνοντας χαρακτηριστικά ότι μια ψεύτικη ομολογία χρησιμοποιήθηκε για να παρθούν και άλλες.

Αναγνωρίζοντας ότι οι άνθρωποι ομολογούν με τους διαφορετικούς τρόπους και για διαφορετικούς λόγους, οι ψυχολόγοι ταξινομούν τις ψεύτικες ομολογίες σε τρεις ομάδες:

Εκούσιες ψεύτικες ομολογίες. Όταν το μωρό του Charles Lindbergh απήχθει το 1932, περίπου 200 άνθρωποι παρουσιάστηκαν και ομολόγησαν οικειοθελώς. Στη δεκαετία του '80 ο Henry Lee Lucas ομολόγησε ψευδώς εκατοντάδες άλυτες δολοφονίες, πράγμα που τον έκανε τον άνθρωπο με τις περισσότερες ομολογίες στην ιστορία. Οι άνθρωποι δίνουν, ίσως, εκούσια μια ψεύτικη ομολογία για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης και μιας παθολογικής επιθυμίας για δημιουργία φήμης γύρω από το όνομά τους, έστω και κακής, μια συνειδητή ή ασυνειδητή ανάγκη, προκειμένου να εξιλεωθούν από συναισθήματα ενοχής από προγενέστερα αμαρτήματα, μια ανικανότητα να διακρίνουν το αληθινό από το ψεύτικο και μια επιθυμία να βοηθήσουν και να προστατεύσουν τον πραγματικό εγκληματία.

Υποχωρητικές ψεύτικες ομολογίες. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο ύποπτος ομολογεί για να επιτύχει κάποιο τέλος: για να δραστηριστεί από μια απωθητική κατάσταση, για να αποφύγει μια ρητή ή υπονοούμενη απειλή, ή για να κερδίσει μια υποσχόμενη ή υπονοούμενη ανταμοιβή. Στο Brown v. του Μισισιπή το 1936, παραδείγματος χάριν, τρεις μαύροι αγρότες ομολόγησαν ότι διέπραξαν δολοφονία αφότου χτυπήθηκαν με την χαλύβδινη αγκράφα μιας δερμάτινης ζώνης. Και στην περίπτωση της γυναίκας στο Σέντραλ Παρκ, κάθε αγόρι είπε ότι είχε ομολογήσει παρά την αθωότητα του, επειδή ήταν πολύ πιεσμένο και περίμενε ότι θα το άφηναν να γυρίσει σπίτι εάν συνεργαζόταν.

Εσωτερικευμένες ψεύτικες ομολογίες. Κατά τη διάρκεια μιας ανάκρισης, μερικοί ύποπτοι -- ιδιαίτερα εκείνοι που είναι νέοι, κουρασμένοι, μπερδεμένοι, ευεπηρεάστοι και εκτεθειμένοι σε ψεύτικες πληροφορίες -- πειθονται ότι διέπραξαν το έγκλημα εν λόγω, ακόμα κι αν αυτό δεν ισχύει. Σε μια κλασική περίπτωση, ο 18χρονος Peter Reilly από το Falls Village, Conn., επέστρεψε σπίτι μια νύχτα και βρήκε τη μητέρα του δολοφονημένη. Ο Reilly κάλεσε αμέσως την αστυνομία αλλά αμέσως βρέθηκε να είναι ύποπτος για μητροκτονία. Αφού η αστυνομία κέρδισε την εμπιστοσύνη του Reilly, του είπαν ότι είχε αποτύχει να περάσει το τεστ ενός ανιχνευτή ψεύδους (κάτι που δεν ισχύει) και έδειχνε ότι ήταν ο ένοχος ακόμα κι αν δεν είχε καμία μνήμη από το γεγονός.

Έπειτα από ώρες ανάκρισης, οι ταινίες (ήχου) αποκαλύπτουν ότι ο Reilly υποβλήθηκε σε μια διαδοχική εναλλαγή συναισθημάτων από την άρνηση στη σύγχυση, στην αμφιβολία για τον ίδιο του τον εαυτό, στη μετατροπή ("καλά, τελικά φαίνεται ότι εγώ το έκανα") και τελικά σε μια πλήρη ομολογία ("θυμάμαι να κόβω το λαιμό της μητέρας μου με ένα ξυράφι που χρησιμοποιούσα για τα αεροπλάνα μοντελισμού ... Θυμάμαι επίσης να πηδάω πάνω στα πόδια της μητέρας μου"). Δύο χρόνια αργότερα ανεξάρτητα στοιχεία αποκάλυψαν ότι, ο Reilly δεν θα μπορούσε να είχε διαπράξει τη δολοφονία.

Οι ένορκοι, όπως άλλοι στο ποινικό δικαστικό σύστημα ανώτεροι από αυτούς, μπορούν να επηρεαστούν σε μεγάλο βαθμό από τις ομολογίες. Αρχειακές αναλύσεις πραγματικών περιπτώσεων που περιέχουν ομολογίες που αποδείχθηκαν αργότερα ότι ήταν ψεύτικες δείχνουν κάτι το ανησυχητικό. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα ποσοστά καταδικαστικής απόφασης από τις επιτροπές ενόρκων κυμάνθηκαν από 73% (βρήκε ο Richard Ofshe του πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Μπέρκλεϋ και ο Leo το 1998) ως 81% (όπως βρήκε ο Drizin και ο Leo το 2004) σχεδόν ίδια με τις περιπτώσεις στις οποίες οι κατηγορούμενοι είχαν κάνει τις αληθινές ομολογίες.

Λαμβάνοντας υπόψη τέτοια συμπεράσματα, ήρθε η ώρα για τους δικαστές, τους πολιτικούς και τα δικαστήρια να επαναξιολογήσουν τις τρέχουσες μεθόδους ερωτήσεων. Αν και περαιτέρω έρευνα απαιτείται, ορισμένες πρακτικές θέτουν σαφώς κινδύνους για έναν αθώο. Ένας τέτοιος παράγοντας αφορά το χρόνο κράτησης και ανάκρισης. Η μελέτη του 2004 από τους Drizin και Leo έδειξε ότι σε περιπτώσεις αποδεδειγμένα ψεύτικων ομολογιών, οι ανακρίσεις διήρκεσαν κατά μέσο όρο 16,3 ώρες. Στην περίπτωση του Σέντραλ Παρκ, τα πέντε αγόρια ήταν υπό κράτηση για 14 έως 30 ώρες ώσπου να ομολογήσουν. Ακολουθώντας την Αστυνομική Δράση Κατάθεση Εγκλημάτων του 1986 (P.A.C.E.) που εφαρμόζεται στην Αγγλία και την Ουαλία, οι

πολιτικές συζητήσεις πρέπει να αρχίσουν με μια πρόταση για την επιβολή χρονικών ορίων για την κράτηση και την ανάκριση ή τουλάχιστον ευέλικτων οδηγιών. Καθώς επίσης για τα διαλείμματα για ξεκούραση και γεύμα.

Ένα δεύτερο πρόβλημα, αφορά την τακτική παρουσίασης ψεύτικων στοιχείων στους υπόπτους. Η έρευνα δείχνει ότι οι άνθρωποι συνθηκολογούν όταν θεωρούν ότι οι αρχές έχουν ισχυρά στοιχεία εναντίων τους. Η πρακτική του να έρχονται οι ύποπτοι αντιμέτωποι με τα πραγματικά στοιχεία, ή ακόμα και με τις δικές τους αντιφατικές δηλώσεις, θα μπορούσε να αυξήσει την αξιοπιστία των αποσπώμενων ομολογιών. Εντούτοις, όταν η αστυνομία παραποιεί στοιχεία, οι αθώοι ύποπτοι αισθάνονται τόσο παγιδευμένοι όσο και οι πραγματικοί δράστες αυξάνοντας έτσι τον κίνδυνο ψεύτικης ομολογίας.

Ένα τρίτο θέμα αφορά τη μείωση της χρήσης των τεχνικών αυτών, όπως όταν η αστυνομία λέει σε έναν ύποπτο ότι η συμπεριφορά του στην ανάκριση ήταν προκλητική, έτσι ένα “ατύχημα” ή κάτι διαφορετικό είναι ηθικά δικαιολογημένο. Τέτοιες τακτικές ωθούν τους ανθρώπους να πιστέψουν στην επεικική καταδίκη τους εάν ομολογήσουν, αφού τους έχουν δοθεί τέτοιες διαβεβαιώσεις. Σε μια προσφάτως δημοσιευμένη μελέτη, της **Melissa Russano, του πανεπιστημίου Roger Williams**, και των συναδέλφων της διαπιστώνεται ότι τέτοιες συγκεκαλυμμένες διαβεβαιώσεις μπορούν να συμβάλουν στις ψεύτικες ομολογίες.

Ανάγκη για μεταρρυθμίσεις

Για να αξιολογήσουν οποιαδήποτε ομολογία, η αστυνομία, οι δικαστές, οι δικηγόροι και οι επιτροπές ενόρκων πρέπει να έχουν πρόσβαση σε βιντεοσκοπημένο υλικό της ανάκρισης που την παρήγαγε. Στη Μεγάλη Βρετανία, η **P.A.C.E. είναι υποχρεωμένη να βιντεοσκοπεί όλες τις ανακρίσεις**. Στις ΗΠΑ, τέσσερις πολιτείες (Μινεσότα, Αλάσκα, Ιλλινόις και Μaine) βιντεοσκοπούν υποχρεωτικά τις ανακρίσεις, αν και αλλού η πρακτική αυτή είναι στην ευχέρεια των αρχών. Η βιντεοσκόπηση αποτρέπει τη χρησιμοποίηση επιθετικών ψυχολογικά και καταναγκαστικών μεθόδων στις ανακρίσεις. Επίσης εμποδίζει τις όποιες αμυντικές αξιώσεις του υπόπτου για τυχόν εξαναγκασμό κατά τη διάρκεια της ανάκρισης που αφού είναι βιντεοσκοπημένη μπορεί να εξακριβωθεί. Παρέχει ένα αντικειμενικό και ακριβές υλικό για το πως εκμαιεύθηκε η ομολογία έτσι ώστε να επαληθεύονται ή διαψεύδονται οι όποιες αντιδράσεις.

Το 1993 ένα εθνικό ινστιτούτο μελέτης δικαιοσύνης αποκάλυψε ότι πολλά αστυνομικά τμήματα στις ΗΠΑ έχουν ήδη βιντεοσκοπήσει πολλές ανακρίσεις (και η μεγάλη πλειοψηφία βρήκε την πρακτική χρήσιμη). Πιο πρόσφατα, το 2004, ο **Thomas P. Sullivan** της νομικής εταιρίας **Jenner & Block** πήρε **συνέντευξη από 238 αστυνομικά τμήματα (αστικά και επαρχιακά), σε 38 πολιτείες** που έκαναν τέτοιες καταγραφές εθελοντικά και διαπίστωσαν ότι ευνόησαν σημαντικά την πρακτική αυτή, όπου αυξάνει την υπευθυνότητα, παρέχει μια στιγμιαία επανάληψη της δήλωσης του υπόπτου που αποκαλύπτει πληροφορίες που αρχικά δεν παρατηρήθηκαν και μειώνει το χρονικό διάστημα που ξοδεύεται στο δικαστήριο για να υπερασπιστούν οι αρχές τη συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Σε αντίθεση με τις πιο συνηθισμένες κριτικές, εκείνοι που πέρασαν από ανάκριση, με τη μέθοδο της βιντεοσκόπησης, διαπίστωσαν ότι δεν είναι δαπανηρό και δεν εμποδίζει τους υπόπτους από το να μιλήσουν στην αστυνομία.

Τέτοιες μεταρρυθμίσεις είναι επιτακτικές. Μόνο τότε η κοινωνία μπορεί να εμπιστευθεί τη διαδικασία της ανάκρισης και της ομολογίας που παράγει.

Ο Saul M. Kassin και ο Gisli X. Gudjonsson μελετούν την ψυχολογία των ψεύτικων ομολογιών. Ο Kassin είναι καθηγητής ψυχολογίας στο κολλέγιο του Ουίλιαμς. Έχει δημοσιεύσει πολλά ερευνητικά άρθρα σχετικά με τις αστυνομικές ανακρίσεις, τις ομολογίες και τον αντίκτυπο αυτών των στοιχείων στα δικαστήρια. Ο Gudjonsson είναι καθηγητής της δικανικής ψυχολογίας στο Βασιλικό κολλέγιο του Λονδίνου. Η εργασία του για τη φύση των εύκολα επηρεαζόμενων θεωρείται καινοτόμος, έχει γράψει εκτενώς για την αξιοπιστία των ομολογιών, τις απομνημόνευσης των μαρτύρων και άλλων στοιχείων. Το κείμενο που ακολουθεί είναι μετάφραση ενός κειμένου

Το κείμενο που ακολουθεί έχει γραφτεί από Ιταλούς προοδευτικούς δικηγόρους στις αρχές της δεκαετίας του '80. Η μετάφραση είναι προσαρμοσμένη στα ελληνικά δεδομένα από Έλληνες δικηγόρους, και προέρχεται από την έντυπη έκδοση "Της Φυλακής" (1985).

Γενικά

Η ανάκριση (είτε γίνεται από την αστυνομία, είτε γίνεται από τον δικαστή) είναι ένα μέσο στα χέρια των κρατικών οργάνων για να αποδείξουν την ενοχή την δικιά σας ή κάποιου άλλου. Για το λόγο αυτό βασική επιδίωξη των ανακριτών είναι να πάρουν όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες για το τι είσαστε, τι πιστεύετε, τι κάνετε, για το καθετί που θα μπορούσε να σας ενοχοποιήσει. Θεωρητικά βέβαια η ανάκριση έχει σα σκοπό να αποδείξει την ενοχή ή την αθωότητα του κατηγορουμένου. Η πράξη όμως έχει αποδείξει πως την αστυνομία πολύ λίγο την ενδιαφέρει η δεύτερη αυτή περίπτωση.

Στη χώρα μας η ποινική νομοθεσία χαρακτηρίζεται από τις απεριόριστες εξουσίες που δίνει στην αστυνομία και από τον περιορισμό των δικαιωμάτων του κατηγορούμενου πολίτη. Έτσι δίνεται στην αστυνομία από ένα νομοθετικό διάταγμα του 1946 η δυνατότητα (αρ. 243 π. 2) να ενεργεί όλες τις ανακριτικές πράξεις και χωρίς εισαγγελική παραγγελία, όταν πρόκειται για αυτόφωρο έγκλημα ή όταν υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή να καταστραφούν τα ίχνη κάποιου εγκλήματος. Αυτή είναι η λεγόμενη αστυνομική ανάκριση που τόσο απλόχερα εφαρμόζεται. Σημαντικό είναι πως το αν υπάρχει κίνδυνος εκ της αναβολής το κρίνει ο αστυνομικός.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ποινικής δικονομίας όπως εφαρμόζονται στην πράξη, αυτοί που μπορούν να κάνουν ανάκριση είναι ο τακτικός δικαστής και ο αστυνομικός. Για να γίνει η ανάκριση πρέπει ο εισαγγελέας να εκδώσει ένα έγγραφο που να απευθύνεται στον τακτικό ανακριτή ή στους αστυνομικούς και να τους εξουσιοδοτεί να κάνουν ανάκριση για μια συγκεκριμένη πράξη. Αυτό βέβαια δεν ισχύει στις περιπτώσεις που περιγράψαμε παραπάνω.

Όταν ανακρίνεστε, δεν είστε ποτέ ελεύθεροι. Σε κάθε ανάκριση θα ασκείται πάνω σας όσο το δυνατόν περισσότερη ψυχολογική βία. Δεν πρέπει να είστε αφελής και να πιστέψετε ότι μιλώντας με τον ανακριτή θα αποδείξετε την αλήθεια, θα σας καταλάβουν, θα τα καταφέρετε. Οι καλές (για εσάς) ανακρίσεις είναι αυτές που δεν περιέχουν τίποτα, από τις οποίες δεν μπορεί κανείς να βγάλει τίποτα, ούτε για σας ούτε για τους άλλους. Σκοπός της ανάκρισης είναι να σας βγάλουν όσο το δυνατό περισσότερες πληροφορίες για σας, για αυτό που πιστεύετε και κάνετε, για τους αγώνες και τις μορφές πάλης. Για τους φίλους σας και για όλους εκείνους που αγωνίζονται για τον ίδιο σκοπό με εσάς. Μη τους κάνετε αυτό το δώρο. Ένας τρόπος είναι να μην τους δείξετε καμιά οικειότητα. Όχι μόνο δεν θα λέτε τίποτα, αλλά θα είσαστε πολύ συντηρητικοί και κλειστοί.

Ανάκριση από την αστυνομία

Όταν σας ανακρίνουν στην αστυνομία, το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνετε είναι να μάθετε ποια είναι η θέση σας. Αν είσαστε μάρτυρες, κατηγορούμενοι ή ύποπτοι, αν δηλαδή υπάρχουν ενδείξεις εναντίον σας για κάποιο έγκλημα. Αν σας ανακρίνουν σαν ύποπτους ή σαν κατηγορούμενους απαιτείστε αμέσως την βοήθεια και την παρουσία του δικηγόρου σας. Είναι το μόνο που δεν μπορεί να στερηθεί ποτέ ο κατηγορούμενος. Αν σας αρνηθούν την βοήθεια και την παρουσία δικηγόρου, αρνηθείτε να απαντήσετε.

Αν ανακρίνεστε σα μάρτυρας, μην ανοίξετε το στόμα σας αν δεν γραφτεί πρώτα από όλα ότι είσαστε μάρτυρες και ότι δεν υπάρχει καμιά κατηγορία εις βάρος σας. Απαιτείστε να γράφονται όλες οι ερωτήσεις που σας γίνονται. Είναι κανόνας απαράβατος στην ανάκριση όλα να γίνονται εγγράφως. Για όλα να κρατούν πρακτικά. Πολλές φορές η αστυνομία ανακρίνει σαν μάρτυρες αυτούς που θέλει να ενοχοποιήσει. Να είσαστε λοιπόν πολύ προσεκτικοί και αν σας κάνουν επικίνδυνες ερωτήσεις πείτε ότι δεν είστε υποχρεωμένοι να απαντήσετε.

ΠΡΟΣΟΧΗ. Άρνηση να απαντήσετε δεν σημαίνει άρνηση κατάθεσης. Να απαντάτε ότι δεν έχετε τίποτα να δηλώσετε. Π.χ. σε ερωτήσεις του τύπου «ήσασταν παρών στην τάδε εκδήλωση:», «Είδατε τον τάδε να πετάει πέτρες;» «Πήρατε μέρος στην συνάντηση στην οποία συζητήθηκε αυτό ή εκείνο;» μπορείτε να λέτε ότι δεν μπορείτε να απαντήσετε, επειδή η απάντησή σας θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εναντίον σας.

Τεχνική της ανάκρισης

Η αστυνομία ξέρει πάντα πολύ λιγότερα από αυτά που υποκρίνεται πως ξέρει. Όπως είδατε και παραπάνω, θα μπορούσαν να σας ανακρίνει σαν μάρτυρες, σαν ύποπτους ή σαν κατηγορούμενους. Θα σας κάνουν να πιστέψετε ότι κάθε μέσο που χρησιμοποιούν για να σας κάνουν να πείτε την αλήθεια είναι νόμιμο. Θα σας κάνουν επίδειξη της δύναμης και της εξουσίας τους. Η απειλή της ενοχοποίησής σας είναι ένα μέσο για να σας κάνουν να πείτε αυτά που δεν ξέρουν. Θα σας απειλήσουν με δίωξη για άρνηση κατάθεσης. Να επιμείνετε σε αυτά που αναφέραμε παραπάνω, σε αυτούς τους απλούς κανόνες. Μια συμπεριφορά σταθερή και συνεπής

απομακρύνει το κίνδυνο ενοχοποίησής σας.

Θα σας κάνουν να αισθανθείτε μόνοι και χωρίς βοήθεια, θα προσπαθήσουν να σας πείσουν ότι κανείς δεν μπορεί να σας βοηθήσει και μόνο από αυτούς εξαρτάται το αν θα σας αφήσουν ή θα σας κρατήσουν. Όταν θα σας έχουν μεταχειριστεί έτσι και ελπίζοντας ότι θα σας έχουν μαλακώσει λιγάκι θα αλλάξουν τόνο. Θα βρείτε κάποιον αστυνομικό «καλό» που θα ενδιαφερθεί για σας, για τις δυσκολίες σας, για τους δικούς σας, για τα παιδιά σας. Θα περάσετε έτσι από μια φάση επιθετική σε μια φάση καλοσύνης. Είναι μια πολύ λεπτή στιγμή.

Να είστε πολύ προσεκτικοί και άγρυπνοι. Θα προσπαθήσουν να σας μπερδέψουν, να σας απομονώσουν από τους φίλους σας. Θα σας καλέσουν να διαχωρίσετε τις ευθύνες σας, θα σας καλέσουν να ανοίξετε την καρδιά σας. Αν όλα αυτά δεν φτάνουν για να σας κάνουν να συνεργαστείτε, θα σας επιτεθούν και πάλι στα ίσια.

Θα σας κρατήσουν υπό πίεση για ώρες, θα σας επαναλάβουν τις ίδιες ερωτήσεις, ξαναρχίζοντας με καινούργια ορμή. Θα προσπαθήσουν να σας μπερδέψουν, να σας ταπεινώσουν, να σας κουράσουν. Σε πολλές περιπτώσεις, όλοι ξέρουν πως οι ανακρινόμενοι χτυπιούνται, βασανίζονται. Μη πιστεύετε ό,τι σας λένε, σας δείχνουν ή σας κάνουν να ακούτε. Θα κάνουν ένα σωρό κόλπα, θα σας φέρουν σε αντιπαράθεση με άλλους αστυνομικούς, με άλλους κατηγορούμενους ή μάρτυρες. Θα σας διαβάσουν κείμενα που θα σας λένε – ο τάδε τα είπε όλα, είναι βλακεία να επιμένεις. Θα σας κάνουν να ακούσετε μαγνητοφωνημένες συζητήσεις, θα σας δείξουν φωτογραφίες κ.τ.λ.

Μείνετε μονοκόμματα και ξεροκέφαλα στις δηλώσεις σας. Θα σώσετε τον εαυτό σας και τους άλλους. Η τεχνική της ανάκρισης αποσκοπεί σε μια κατάσταση κατωτερότητας, αβεβαιότητας, ανασφάλειας.

Κανόνες συμπεριφοράς

Η μόνη υποχρέωση που έχετε όταν σας ανακρίνουν είναι να δηλώσετε τα στοιχεία της ταυτότητάς σας. Μην απαντάτε σε καμία άλλη ερώτηση, σε όλες τις ερωτήσεις να απαντάτε πως δεν έχετε τίποτα να δηλώσετε. Μην αφήσετε τον εαυτό σας να παρασυρθεί από απειλές, ούτε να ξεγελαστείτε από υποσχέσεις ότι θα σας ελευθερώσουν ή θα καλύψουν την υπόθεση. Τις περισσότερες φορές το δικαστήριο δεν έχει κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο εναντίον σας εκτός από τις δηλώσεις σας στην αστυνομία. Είναι άσκοπο να τους κάνετε αυτό το δώρο.

Μην απαντάτε σε καμία ερώτηση που σας κάνουν αν δεν γραφτεί ως τι σας ανακρίνουν. Αν δε σας πουν τις κατηγορίες, αν δεν σας δείξουν τις αποδείξεις εναντίον σας, αν δεν μπορέσετε πρώτα να μιλήσετε με τον δικηγόρο σας, αν δεν σας λένε ποια εξουσία έδωσε στην αστυνομία το δικαίωμα να σας ανακρίνει, αν για όλες τις ερωτήσεις δεν κρατηθούν πρακτικά, μην ανοίξετε το στόμα σας, μην πείτε τίποτα, είναι δικαίωμά σας. Μπορείτε σαν κατηγορούμενος να πείτε ό,τι ψέμα σας κατέβει στο κεφάλι. Είναι όμως πολύ επικίνδυνο, επειδή θα μπορούσατε να μπλεχτείτε σε έναν κυκεώνα από ψέματα, από τον οποίο θα ήταν δύσκολο να ξεγλιστρήσετε. Να είστε απλοί και προσεκτικοί.

Αν σε μία ερώτηση δεν είστε σίγουροι πως να απαντήσετε και δεν μπορείτε απλώς να αρνηθείτε με ένα όχι, αντί να δώσετε αδέξιες εξηγήσεις απαντήστε απλά πως δεν έχετε τίποτα να δηλώσετε. Κάντε το ακόμα κι αν οι ερωτήσεις που σας κάνουν δεν έχουν καμία σχέση με τα γεγονότα για τα οποία σας κατηγορούν. Οι απαντήσεις σας μπορεί να χρησιμεύσουν σε στήριγμα άλλων ερωτήσεων. Μια υπεράσπιση δεν εφευρίσκεται μέσα στο αστυνομικό τμήμα. Μελετείται με καθαρό κεφάλι μαζί με τον δικηγόρο σας. Όσο διάστημα δεν έχετε δικηγόρο ένα πράγμα πρέπει να κάνετε: Να διατηρήσετε, με το να μην πείτε τίποτα, όλες τις δυνατότητες υπεράσπισης.

Το ίδιο όταν σας παρουσιάζουν φωτογραφίες, μην πείτε πως δεν ξέρετε, αρνηθείτε να απαντήσετε. Μπορείτε πάντα μετά να καθορίσετε καλύτερα τα πράγματα. Πάρτε το χρόνο που σας χρειάζεται και μην απαντάτε βιαστικά. Μην συζητάτε τίποτα με τους αστυνομικούς. Μην αναγνωρίσετε ποτέ τον εαυτό σας, ακόμα και αν σας δείξουν μια πολύ καθαρή φωτογραφία. Μην δηλώσετε ότι έχετε κάνει οτιδήποτε ή ότι έχετε πάρει μέρος σε κάποια γεγονότα που σας ενοχοποιούν. Μην μιλάτε πολύ και αρνηθείτε να απαντήσετε στις ερωτήσεις που δεν είναι σχετικές με τις κατηγορίες που σας αποδίδουν. Μην δώσετε ποτέ λογαριασμό για τις πράξεις σας. Μην δηλώσετε ποτέ σε ποια οργάνωση ανήκετε ή ανήκουν άλλοι φίλοι σας, ποιοι είναι, ποια είναι η γνώμη σας για αυτούς, τι πράγματα λέγονται για αυτούς.

Μην αφήνετε ποτέ να σας υποβάλλεται η απάντηση σε μια ερώτηση από τον ανακριτή. Χρησιμοποιήστε πάντα τα δικά σας λόγια. Σε μια ερώτηση είναι καλύτερο πρώτα να αρνηθείς και μετά να εξηγήσεις, παρά πρώτα να εξηγήσεις και μετά να αρνηθείς, με κίνδυνο να μπερδευτείς.

Όταν σας ζητούν πληροφορίες σε πράγματα πολύ σοβαρά ή πολύ γνωστά, να είστε ασαφείς και να απαντάτε χρησιμοποιώντας την τακτική του - μου φαίνεται ότι είναι έτσι - και -

μπορεί να είναι έτσι, δεν είμαι σίγουρος. Όταν αντίθετα σας ζητάνε πληροφορίες για λεπτομέρειες κάποιων περιστατικών ή για κάποιους ανθρώπους πάντα να λέτε δεν θυμάμαι - δεν ξέρω - δεν είδα.

Αν σας χτυπήσουν ή σας βασανίσουν, η πρώτη σας δουλειά μόλις σας αφήσουν ελεύθερο είναι να πάτε αμέσως σε ένα γιατρό. Όταν σας ανακρίνει δικαστής πριν απαντήσετε σε οποιαδήποτε άλλη ερώτηση απαιτήστε να γραφτεί ότι σας χτύπησαν.

Ανάκριση από τον δικαστή

Όταν ανακρίνεστε από δικαστή οι κανόνες δεν αλλάζουν. Ο δικαστής είναι πιο επικίνδυνος από οποιονδήποτε αστυνομικό. Ο αστυνομικός έχει την δύναμη, ο δικαστής έχει το νόμο. Ο δικαστής είναι αυτός που σας φυλακίζει, που μαζεύει όλα τα στοιχεία σε βάρος σας. Πάντα στην ανάκριση κρατούνται πρακτικά. Δηλώστε τα στοιχεία τις ταυτότητάς σας, σε αυτό το σημείο δεν πρέπει να πείτε ψέματα. Πρέπει να διαβάσετε πάντα τα πρακτικά με προσοχή πριν υπογράψετε (αν βέβαια υπογράψετε). Προσέξτε ό,τι έχετε πει να αποδοθεί με τα λόγια σας και όχι με τα λόγια του ανακριτή. Ελέγξτε αν είναι γραμμένες οι ερωτήσεις. Οι αστυνομικοί και οι ανακριτές γενικά είναι υποχρεωμένοι να γράφουν στα πρακτικά όλες τις διαμαρτυρίες και όλες τις δηλώσεις σας. Ζητήστε να υπογράψει μαζί σας τα πρακτικά αυτός που πράγματι σας ανέκρινε. Πριν υπογράψετε, βάλτε στα πρακτικά όλες τις διορθώσεις και τις μετατροπές που νομίζετε. Αλλιώς δεν υπογράψετε. Ακόμα δεν υπογράψετε αν σας φέρθηκαν άσχημα και σας χτύπησαν και αν δεν φαίνεται η ακριβής ώρα που ξεκίνησε και τελείωσε η ανάκριση.

Συμπεράσματα - Βασικοί κανόνες

Αυτό που ισχύει είναι ότι μπορούν να σας ανακρίνουν είτε σας έχουν προσάγει για εξακρίβωση στοιχείων, είτε αν σας παραπέμπουν με κατηγορίες. Και στις δύο περιπτώσεις είναι σκόπιμο να διατηρήσετε τα δικαιώματα που περιγράφονται παραπάνω. Μπορούν να σας κρατήσουν στο τμήμα μέχρι και 24 ώρες χωρίς να σας απαγγείλουν κατηγορίες. Είναι προφανές πως σε αυτό το διάστημα θα προσπαθήσουν να αντλήσουν πληροφορίες που θα ενοχοποιούν εσάς ή κάποιον άλλο. ΜΗΝ ΤΟΥΣ ΚΑΝΕΤΕ ΑΥΤΗ ΤΗ ΧΑΡΗ.

Αν με το πέρασ των 24 ωρών δεν σας έχουν απαγγείλει κατηγορίες είναι υποχρεωμένοι να σας αφήσουν. Είναι επίσης υποχρεωμένοι να σας επιτρέψουν να κάνετε ένα τηλεφώνημα. Προσοχή! Μην το ξοδέψετε άδικα. Απαιτείστε το και επικοινωνήστε με κάποιον δικηγόρο ή με κάποιον που είστε σίγουροι ότι θα τον ειδοποιήσει. Εξηγείστε επακριβώς τι έχει συμβεί και σε ποιο τμήμα βρίσκεστε. Μέχρι να επικοινωνήσετε με τον δικηγόρο διατηρήστε το δικαίωμα να μην πείτε τίποτα και να μην υπογράψετε τίποτα. Αν σας κρατούν για απλή εξακρίβωση στοιχείων δεν είστε υποχρεωμένοι να δώσετε αποτυπώματα. Μόνο αν σας απαγγείλουν κατηγορίες μπορούν να σας πάρουν τα αποτυπώματα και να σας φωτογραφήσουν. Στην περίπτωση αυτή μπορούν να σας κρατήσουν στο τμήμα μέχρι και 48 ώρες αν πρόκειται για αυτόφωρο έγκλημα και στην συνέχεια να σας παραπέμπουν στον εισαγγελέα. Στην περίπτωση αυτή αφού βέβαια έχετε συνεννοηθεί με το δικηγόρο σας προσέξτε μην δώσετε πληροφορίες που είναι πιθανόν να σας προσθέσουν κατηγορίες (π.χ. Σας παραπέμπουν για τροχαία παράβαση και όχι επειδή δεν φορούσατε κράνος, μην πείτε στον εισαγγελέα πως δεν φορούσατε κράνος γιατί θα σας προσθέσει κι άλλη κατηγορία). Ο εισαγγελέας ή θα διατάξει την διεξαγωγή προανάκρισης ή θα σας παραπέμψει στο αυτόφωρο.

POTATOES
CORN
WHEAT.

DISNEY ©

POST

REST IN PEACE
WARM AIR

FREEWAYS

GREAT LAKES RE

R.A.P. M.O.A.

ALL MASSACHUSETTS

ZOO BEATS PER MIN.

CUTT

MASSACHUSETTS IOWA

MAINY DUBLIN HARLEM

PROPHETIES

JIFFY
POT

SHO NUFF

GUILTY

POIV RIES
PORK

TWO DOLLAR

PER CAPITA

JAMES

WHY VER SVS
ROME.

QUALITY

ANOTHER EXPLOITATION

THE COTTON INDUSTRY